СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 118. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 22. мая, 1926. VOL. XXXIV. No. 118. Jersey City, N. J., Saturday, May 22. 1926. THREE CENTS

Зелізничий закон підписаний президентом.

ВАШИНГТОН, 20. мая. — Президент Кулидж підписав нині залізничий закон, котрий зносить Зелізничу Робітничу Раду та дозволяє зелізничим підприємствам і робітникам полагоджувати свої непорозуміння без умішування урядового тіла.

Підписуючи закон, президент заявив, що закон заслугує на те, щоби його спробувати. Колиб він показався невідповідним, то конгрес його зараз змінить.

ЗБИРАЮТЬСЯ ДО СЛІДСТВА НАД ДОРОГИМИ ВИБОРАМИ.

ВАШИНГТОН, 20. мая. — Трох сенаторів зрезигнувало з членства в сенатовім комітеті, що має розслідити виборчі видатки після вчора ухваленої резолюції.

Зрезигнували сенатори: Рід, републиканець з Пенсилвенії; Денін, републиканець з Илиной; та Байард, демократ з Делавер. Два перші зрезигнували на тій основі, що комітет буде займатися передовсім розслідуванням виборчих видатків у їх стейтах.

На їх місце віцепрезидент Злучених Держав іменував сенаторів Гофа, Фернальда й Кінга.

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР БОРОНИТЬ ФРАНЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — Генрі Беранжер, французький амбасадор, промовляючи тут на банкеті Французько-Американського Товариства, заявив, що Франція потвердить угоду з Америкою в справі воєнних довгів та що вона скоро дасть собі раду зі своїми фінансовими клопотами. Він говорив, що Французи обтяжені податками, бо вони платять два рази висші податки як Американці.

ЩЕ ПРО ПИТАННЄ, ЧИ Є СУША НА БІГУНІ.

НОВМ, Аляска, 20. мая. — Богато американських газетярів зацікавилося питанням, чи виправа на бальоні Норге бачила землю на бігуні, як се мав сказати Елсворт, Американець, що брав участь у сій виправі.

Елсворт, питаний о вияснення, заявив, що ніхто з учасників виправи не може відповісти на се питання з повною певностю, бо вони летіли висотою від 600 до 4,000 стіп понад поверхню. Кілька разів йому здавалося, що він бачить щось немовби горби. Се однак могли бути просто купи скал, які вистають з моря.

ПРОТЕСТУЄ ПО СМЕРТИ.

ВАШИНГТОН, 20. мая. — Др. В. Райлі, один з провідників фундаменталістів в баптиській церкві, виголосив на зібранню Баптиської Біблійної Юнії Північної Америки промову з острими нападами на покійного Лютра Бербенка, великого природника та найбільшого американського огородника. Проповідник найбільше нападав на память Бербенка за те, що у відповідь на запит одного проповідника, чи вірить він, що Христос се Бог, котрий родився з діви, заявив, що не вірить.

Другі бесідники оповідали сварки межи фундаменталістами а модерністами, які розбивають нині просто кожду християнську церкву не лишень в Америці, але й в цілому світі. На думку більшости бесідників, зарадити лихови найлекше в сей спосіб, якби заборонити в школі навчання нових добутків науки.

ЗЛОВИЛИ ОРЛА НА МОРЮ.

БОСТОН, 20. мая. — Пароход Саляніерко, що приїхав сюди з Порто Ріко, привіз зі собою з моря небувалий добуток, бо великого біло-чорного орла. Сей птах вилетів за кораблем з порту, летів за ним через 50 миль, а відтак упав обезсилений на поклад.

Моряки рішили віддати його до місцевого зоольогічного парку. Має він 5 стіп від кінця одного крила до другого.

ДІСТАВ 15 ЛІТ ЗА ОБМАНЬСТВА ПРИ ПОМОЧИ ОГОЛОШЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — В місцевому стейтовому суді відбулася розправа проти 61-літного Ардинга Ноблета, котрому закидувано ряд обманьств при помочи оголошень у газетах, що він має на віднаєм мешкання в дуже модній частині Ню Йорку. Він брав від віднаймаючих завдатки по кілька сот долярів, а мешкань ніколи не віддавав. Суд засудив його за се на 15 літ вязниці.

Жена його внесла на тій основі проти нього позов о повний розвід.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ГЛУПУ ЗАБАВУ.

ЕЛИЗАБЕТ, Ню Джерзі, 20. мая. — Пятилітний Фредерик Стовкер, забавляючися газоліновою помпою, запалив газоліну, від якої відтак займилася на ньому одежа. Хлопчина попарився так, що помер на місци.

ПОБІЛЬШУЮТЬ ЧИСЛО НЮЙОРСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ О ТИСЯЧКУ.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — Міська оціночна рада ухвалила признати на цілі поправи поліційної служби міста суму 1 міліон 103 тисячі долярів, за які місто має збільшити свою поліцію о тисячу мужів.

Народний Податок.

вяже американських Українців в таке звено, яке вказує, що ми живемо тут як гурт ідейно зорганізованих людей.

Народний податок платить кождий Українець добровільно кождого року по своїй добрій волі й по щирому серцю ще й тому, щоби допомогти Рідному Краєви визволитися з ярма.

Платить кождий, хто розуміє, що значить громадянська карність, любов до рідної стріхи і до свого ближнього.

Жертви належить слати на адресу:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ЦІКАВА ПРОБА.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — Міський уряд у порозумінню з департаментом війни в Вашингтоні рішився розслідити, якими струями пливе вода в нюйорському порті.

Для сеї цілі мають дослідники вжити тисячу закоркованих фляшок. Випустять їх з означених місць на воду та будуть слідити, куди вони за якийсь час заплинуть. На кождій фляшці буде карточка, на котрій буде написана прозьба передати урядови сю фляшку з поданнем місця й часу її найдення.

Інформація про струї в порті важні для морскої плавби.

РИФИ ВІДСТУПАЮТЬ.

ФЕЗ, 19. мая.— Французи і Еспанці наступають на цілім фронті і посунулися о 6 миль вперід не натрапивши на ніякий опір з боку Рифів.

МОЖНА ВИГУБИТИ ЦІЛИЙ НЮ ЙОРК ГАЗОМ.

ЖЕНЕВА, 19. мая. — М. Бруккер заявив на засіданню розоружної конференції, що можна дуже легко вигубити цілу людність Ню Йорку газовими бомбами з літаків. Тому справа газових бомб повинна бути головним предметом дебати над розоруженням.

АМЕРИКАНСЬКІ ГАЗЕТИ ЦІКАВЛЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКИМ КОНЦЕРТОМ.

Українським Оперовим Концертом, який в слідуючу неділю, дня 23. мая, уряджує в Висшій Школі Вашингтона Ервинга в Ню Йорку Український Музичний Кружок, зацікавилися вже нюйорскі дневники. Кількох з них подало про сей концерт довші оповістки.

Для Українців цікаве певно буде знати, що концерт буде розісланий радіом за посередництвом стації: „Дабльо. Джі. Бі. Ес." Продукції почнуться о годині 8 минут 15 вечером.

ЦІСАРСЬКУ „КАСУ" СТЕРЕЖУТЬ КРОКОДИЛІ.

Лондонські газити містять цікаву статейку про родину помершого цісаря Анаму. Між иншим довідуємося з тої статті про оригінальну касу діда помершого цісаря. Цісар той казав викопати на палатному подвірі велику саджавку. До саджавки кидав час до часу пні дерев, у середині видовбані, а заповнені золотом або сріблом. Мав то бути резервовий скарб на „чорну годину". А щоби відстрашити злодіїв і себе самого забезпечити перед спокусою і не користуватися тими багацтвами без конечної потреби — помістив у саджавці кілька крокодилів. Колиб хто хотів добути скарби, мав би до діла з крокодилями, вартовими цісарської оригінальної каси. А колиб злодій захотів убити крокодилів, то це йому не прийшлоби так легко незамітно, бо то звірята дуже сильні. Щойно наслідник помислового володаря приказав повбивати крокодилів і добути з брудної саджавки немалий скарб. Саджавку тобольці називали „скарбонкою цісаря Анаму" й на її тему оповідають ріжні легенди.

СТРАШНА ПОДІЯ.

В італійських газетах є опис страшної події, що лучилась у місцевости Лакфруд в краю Конго в Африці. Мешканці тої місцевости, мурини, пристали на католицизм за намовою місіонарів. Це дуже розсердило муринів з сусідної осади, що були баптистами. Під проводом одного загорільця (фанатика) напали вони нічю на муринів-католиків і повбивали їх з жінками й дітьми... Зараз тажи і погребли понад сотню трупів у лісі. Як бельгійські власти про це дізналися, було по всім: католики спочивали в могилі, а їх „ближні", мурини баптисти втекли в инші сторони перед карою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

АБД-ЕЛЬ-КРІМ АТАКУЄ.

ТАНГІР, 20. мая. — Коли Французи і Еспанці посуваються одним боком, Абд-ель-Крім зробив пролім з иньшої сторони.

В околиці Дебалле спалено 12 сіл, а около 1,500 населення опинилося без даху над головою.

Атак виконано між Тетуаном а Тангіром.

Успіх Абд-ель-Кріма полягає в тім, що він виминає головних боїв, а атакує противника щораз то в иншім місци, там, де він залишив як найслабшу залогу.

ПРИЯЗНЬ ЗВІРЯТ.

Англійські часописи доносять про небувалий випадок приязни між псом і куркою. На одним хуторі запримічено, що пес, званий Пето, удавався щоднини на прохід з куркою, яка сиділа йому на хребті. Рівночасно з тими проходами курка перестала нестися. Почали слідити звірята і переконалися, що пес ніс курку в корчі, там вона зіскакувала з хребта і зносила яйце, яке пес випивав. Не було иншої ради, як пса привязати. Тоді курка приходила до песячої буди і тут зносила яйце. Супроти того і курку позбавили свободи.

ЛЮКСУС У КВАТИРІ АБД ЕЛЬ КРІМА.

Із Альгусемас повідомляють про подробиці уладження резиденції Абд ель Кріма в Аідір, давній столиці Ріфенців. Дім його побудований був у стилю европейськім і уладжений дуже виставно. Густа телефонічна сіть лучила всі доми з мешканням Абд ель Кріма. В шкільні найшли Еспанці 600 старанно оправлених томів, на теми релігійні, історичні, з геометрії, аритметики й граматики. В инших домах найшли пляни, мапи й вирізки з европейських газет, усе точно понумероване й поклясифіковане. Шпиталь у містечку мав всі новочасні уладження.

Пляни і програма Пілсудского

ВАРШАВА, 20. мая. — Польський премієр Бартель висказався перший раз про програму теперішнього уряду Польщі, яка обнимає: скликання Національного Зібрання і вибір президента Польщі, ревізію конституції і поширення прав президента, розвязання сойму і сенату і розписання нових виборів.

Бартель певний того, що Пілсудскі буде мати в Національнім Зібранню більшість, бо богато з правих не прибуде на те Зібранне, яке відбудеться в Варшаві.

Найбільша трудність буде з розвязанням сойму, бо тут не вистарчає звичайна більшість голосів. Та Пілсудскі думає порадити собі з тою справою в той спосіб, що Національне Зібранне признасть президентови право розвязання сойму. Президент буде знова сторонником Пілсудского, бо до вибору иншого президента не допустять.

ЧОГО ДОМАГАЮТЬСЯ ПРОТИВНИКИ ПІЛСУДСКОГО.

ВАРШАВА, 20. мая. — Праві партії домагаються скликання Національного Зібрання поза Варшавою. Далі хочуть вибрати президентом особу безпартійну, а до кабінету міністрів покликати людей, які не є звязані з державним переворотом Пілсудского.

Праві партії концентрують свої сили в Познаню та конферують з Парижем.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕД РОЗОРУЖЕННЄМ.

ЖЕНЕВА, 20. мая. — Румунія, Польща, Фінляндія, Аргентина, Чехословаччина і Франція противні загальному розоруженню, а заявляються тільки за обласним.

На їх думку загальне розоруженне можливе тільки тоді, коли буде загальне забезпеченне. Таку опінію видав генерал Думістреско, коли говорив, що розоруженне краю залежить рівнож і від обставин, серед яких дана країна живе, особливо від того, як стоїть справа з розоруженням в сусідуючих краях.

Таке саме підносили делегати других держав, головно тих, що сусідують з совітами, які відмовилися від розоруження.

ВСІМИ МОЖЛИВИМИ СПОСОБАМИ ХОЧУТЬ СПИНИТИ УПАДОК КУРСУ ФРАНКА.

ПАРИЖ, 20. мая. — На послідним засіданню кабінету міністрів вирішено ужити всіх можливих кредитових жерел, які тільки стоять до диспозиції держави, щоби спинити упадок франка.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА ПОКІНЧЕННЄ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 20. мая. — Премієр Болдвин провалився зі своєю угодовою пропозицією, якої не прийняли ні майнери ні власники.

Обі сторони оперлися і рішені повести боротьбу до остаточности.

Німецька Майнерська Федерація запевнила англійську, що її попре в страйку і не допустить, щоби німецке вугле йшло до Англії.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО ЗРОБИТИ З ЦЛОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ В ХІНАХ.

ШАНГАЙ, 20. мая. — Японські, бритійські і американські делегати не знають, що зробити з цловою угодою, яку вони уложили з хінським правительством, а якої нема кому доручити ні затвердити, бо не знати хто властиво представляє собою теперішню хінську владу.

Др. Ен, що стоїть на чолі правительства в Пекінгу, є премієром без міністрів, бо ті розбіглися по ріжних містах і не хочуть вертати.

ЩО СКАЗАВ ПРОКУРАТОР ПРО ФАЛШІВНИКІВ ФРАНКІВ?

БУДАПЕШТ, 20. мая. — Генеральний прокуратор Густав Страке зібрав в 4-годинній бесіді вислід розправи, оборонив угорський нарід і правительство від участи в тій афері, а вину за ню приписав головно князеви Віндішгрецови, Барошови і другим. Коли говорив про Бароша, директора почтової щадниці і згадав за його славного батька, Барош зімлів і впав на землю.

Прокуратор же вимінив висоти кари, а тільки підніс, що обжалувані не допустилися фалшівництва з брудних мотивів, а всі вони ділали з патріотичних почувань. Через те їх злочин ще більший, бо вони понизили престіж угорського народу за границею.

ЛІБЕРАЛИ ПРОТИ ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА.

ЛОНДОН, 20. мая. — Серед членів ліберальної партії панує велике незадоволенне з Ллойда Джорджа за його становище в справі генерального страйку, а особливо за те, що він звазовна вину за страйк на правительство.

Посуджують Ллойда Джорджа, що він держить з правим крилом Партії Праці.

Кажуть, що він буде мусів навіть уступити з становища голови партії. Його наслідником мав би бути Джан Симон.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КУДИ ДІЛАСЯ ВЕЛИКОДНА ПИСАНКА

В той самий час, коли ми оголошували збірку на великодну писанку для краю, зачали й американські жиди свій щорічний драйв на допомогу тим жидам, що живуть в Східній Европі. Скінчилася великодна писанка, кінчиться і жидівський драйв. Як жеж вони випали? До шість мілїонів долярів, які наложено на Ню Йорк, зібрали жиди досі майже цілу суму, бо бракує менше чим $200.000 до цілої суми. Инші міста дозбирують рівнож наложені на них квоти і нема сумніву, що жиди зложать ті величезні міліони, про які нам мріяти навіть не можна.

Так, це правда, що не можна нам мріяти про шість міліонів, які зібрав сам Ню Йорк, не можна нам мріяти про $600.000, ні навіть про $60.000, але всеж таки можнаб подумати хоч про $6.000. Ті чейже не так тяжко було би зібрати, колиб була добра воля і охота та почуттє солідарности, що ціхують жидівський нарід. Бо й жиди розбиті, ще більше від нас, та коли ходить о національну жертвенність, о ратунок жидівського племени, всі жиди виступають солідарно. Тому й збирають міліони кождого року і за кождим разом, коли тільки відозвуться до своєї суспільности.

А в нас того нема. Тому ми не годні зібрати в тім самім часі, коли жиди збирають шість міліонів, навіть $600 на край.

На підставі тих інформацій, які до нас доходять, можна сказати, що ціла американська еміграція не зібрала навіть $600 на сьогорічну великодну писанку для краю. А це вже дійсний сором і великий упадок духа. Бо над чим ми думаємо під теперішню хвилю, коли відмовляємо краєви дрібної помочі в тім моменті, коли там крайна нужда і коли Польща тріщить в своїх основах.

Бож якраз під теперішню хвилю треба дати краєви поміч, бо він стоїть на передодні нових важних подій. Ніхто не годен нині предбачити, що принесе слідуючий день нашому народови під Польщею. Назрівають важні події. В такій хвилі повинна наша жертвенність для краю зростати, а не маліти. На це повинні ми добре памятати.

ПЕНСИЛВЕНІЯ ДАЄ ОСТОРОГУ.

В стейті Пенсилвенії відбувалися недавно „праймеріз" (правибори) для визначення кандидатів партій при виборах конґресового сенатора зі сього стейту. Кандидатами на кандидатури з републиканської партії виступили: дотеперішний сенатор Пепер, теперішний републиканський конґресмен з Філаделфії Вер. та стейтовий ґубернатор Піншов.

В сей спосіб розігралася незвичайно цікава політична боротьба. За Піншов заявилися робітничі юнії, зорганізовані при Американській Федерації Праці, які в сей спосіб хотіли йому відвдячитися за поміч, яку він дав їм при послідним углевім страйку. Дотеперішний сенатор Пепер мав теж могучі плечі за собою. За ним заявився федеральний уряд. Самий президент Кулидж не вагався голосити світови, що він попирає Пепера та бажає мати свого любимця знова на сенаторському кріслі в Вашинґтоні. Щоби се сказати виборцям, самий секретар скарбу Мелон виїздив в округ своїх уплывів, себто в Питсбурщину; там він підносив Пепера під небеса, заявляючи як його спеціяльну заслугу, що Пепер „тішиться необмеженим довірєм і поважаннєм самого президента". В сей спосіб одіто Пепера в незвичайний престіж уряду. До того, Мелон, як один з найбогатших людий в Америці не залишив уже дати відповідну грошеву підпомогу Пеперови, над якою тепер має власне застановлятися спеціяльний слідчий комітет сенату. Свого часу закидувано сенаторови Нюбері нечесність агітації на тій основі, що сей сенатор мав видати 196,000 долярів на свої вибори. Тимчасом тепер на виборі Пепера мали видати, як дехто каже, два міліони долярів. Значить були за Пепером дві могучі американські сили: уряд і капітал.

Політика навернула йому ще й трету силу: церкву. Сталося се завдяки політичному становищу, яке заняв головний противник Пепера, конґресмен Вер. Сей, здавалося, не мав за собою нікого. Уряд його партії проти нього. Богацтво проти нього. Та він умів підняти клич, який йому заступив всі сили. Він заявив, що його одинокою плятформою є прогибіція. Він заявився за обмеженнем закона Волстеда. Се підняло проти нього ще й церкви, які, відомо, ще далі вдають, що прогибіція се відповідний спосіб уморальнювати людий. Здавалося, що проти таких трох сил він виграти не може.

Та сталося противно. Вер дістав о 100,000 голосів більше, як найсильнійший його противник, сенатор Пепер. Не пошкодила йому ні опозиція уряду, ні опозиція церков, ні опозиція капіталу. Не вратували його противника ні одна з тих сил, ні всі в купі. Всі разом, уряд, гроші й церква, не дали тільки сили, що виставленне популярного клича. А що клич є справді популярний, се аж нині можна говорити. Про се відай уже й не сумніваються в Білому Домі та конґресі. Коли там ще мають які сумніви, то лишень щодо сього, чи в цілій Америці так думають, як думає Пенсилвенія та Илинойс. На всякий случай, можна сказати зовсім певно, що в Вашинґтоні тепер розуміють знак часу, та що там уже дехто вичитує велике значіннє побіди Вера.

М. Недайбіда.

РУМУНІЯ НА ПЕРЕДОДНІ РЕВОЛЮЦІЇ.

Румунія, як звісно, загарбала кругло один міліон українського народу в Бесарабії, Буковині та Закарпатській Україні (місто Сигіт Мармарошський і цілий повіт). Вона люто переслідує наших родимців: позамикала всі українські школи й вибискує наш нарід економічно. Ось недавно розійшлася вістка, що около 500 українських селян з Бесарабії втекли в світ за очи від жорстоких переслідувань румунських жандармів.

Не-Румунів в румунській державі живе понад чотири міліони. Всі вони, хоч не так вже тяжко, терплять під гнітом румунського постола.

Та коли Румунії грозить внутрішня, горожанська війна, то не з боку угнітених інородців, але таки від самих Румунів, поділених на ворожі собі партії.

З уваги на конечну обмеженість газетної статті, постараємося представити теперішнє положеннє в Румунії яко мога коротко й ясно, вдоволяючися тільки головними моментами, лишаючи на боці всякі, хоч може й цікаві подробиці.

Головні чинники теперішньої ситуації в Румунії.

Найважнійші чинники, що рішають про долю сучасної Великої Румунії є три: королівська династія, ліберальна партія на чолі з родиною Братяну і новоприлучені території після світової війни. Ці три могучі фактори мають найбільший вплив на хід політики в Румунії і від їхнього взаїмного відношення залежить і залежатиме в недалекій майбутности судьба Румунії як держави.

Саме тепер підчас нових виборів до румунського парляменту, йде дуже жива боротьба о владу між висше згаданими чиниками. Европейська й американська преса присвячує богато місця теперішним подіям в Румунії, ба навіть заганяється до предсказування вибуху революції в Румунії в недалекій будуччині. Таке революційне становище мало би потягнути за собою розбиття румунської держави або що найменше її значне ослабленнє.

Король і його династія.

Конституція Румунського Королівства визнає за королем і його родом дуже важні права. Монарх являється одиноким сталим фактором в державі, який може покермувати державні справи по своїй вподобі. Король має право іменувати премієра не оглядаючися на волю більшости парляменту, а знов іменоване правительство є одвічальне перед королем а не перед парляментом. І справді в цілій 50-літній історії румунського парляменту ще ні разу не траплялося, щоб парляментарна більшість звалила королівське правительство, а навпаки були випадки, коли король іґнорував волю парляментарної більшости й безцеремонно розганяв неслухняний парлямент, подібно як це зробили большевики в Москві з першими всеросійськими установчими зборами. Також правительство при власти неминучо мусить виграти при виборах. Річ ясна, що таку велику самодержавну власть зуміє вжити на користь народу тільки справді мудрий король, яким був покійний Кароль. Але теперішний румунський король Фердинанд остав далеко позаду що до здібности свого попередника, як це побачимо в дальших виводах.

Так по перших післявоєнних виборах в році 1919 король поступив був правильно й назначив премієра з більшости парляменту, але за намовою поваленої тоді і дуже маленької ліберальної партії, король скоро змінив свою гадку й усунув премієра більшости Вайда-Воєводу і призначив премієром генерала Авереску-а, що мав в парляменті тільки пятьох послів за собою. Авереску розвязав парлямент і при нових виборах за допомогою насильств і шахрайств ліберальна партія зискала три-чверти всіх послів парляменту. Таке було можливо лиш завдяки королівській ласці, що схилялася на бік провідників ліберальної партії і проти виразної волі подавляючої більшости населення держави. Таких ярких вчинків допускається король чим дальше тим більше на шкоду своєї держави і на згубу своєї династії. От хоч би й позбавленнє свого рідного сина права наслідства і установлення регенції на місце малолітного Карольового сина Мігая.

Ліберальна Партія.

Правда, король являється тою сталою осею в життю румунської держави, довкола котрої крутиться все політичне життя держави. Але осередком і носієм всієї державної влади є здавна т. звана ліберальна партія з родиною Братяну на чолі, котра то партія є властиво консервативною партією в Румунії. Лідерами партії, що розпоряджають величезними, можна сказати всесильними впливами, є три брати Братяну: Йоан, премієр Вінтіла, міністер фінансів в його кабінеті, і Діно, президент державного банку; з їхньою родиною і їх шурин князь Барбу Штірбей, від десяток літ любимець колевої Марії. Ця партія посідає в своїх руках всю повноту власти в Румунії. В їхніх руках, крім всього бюрократичного державного апарату, находяться фінанси держави, армія, жандармерія, всі природні богатства і навіть династія.

Через ґенерала Аверескула, котрий є нічим иншим як тільки лялькою в руках ліберальної партії, ця партія розпоряджає армією. Хоч ґенерал Авереску фіґурує в парляменті ніби провідником окремої так званої Народної Партії, він в дійсности завсіди був і є союзником і приятелем Братянів і їхньої компанії. А держить він собі окрему номінальну маленьку партійку лиш на те, щоби в потребі виручувати Братянів. Именно як зайде потреба, що лідер ліберальної партії як голова правительства мусить уступити, тоді, щоби не передавати влади партіям опозиційним, Авереску стає на чолі влади й переводить вибори на користь ліберальної партії. Бо инакше, як би опозиційний премієр перепроваджував вибори, вониб випали на користь опозиції, що складається в більшости з послів, що походять з новонабутих територій, Семигороду та Бесарабії.

За помочею державної машини ліберальна партія має в своїй розпорядимости урядництво, жандармерію й економічні установи краю. Так Державний Банк Румунії опанований неподільно ліберальами, а через нього і всі приватні фінансові інституції краю.

Аби ніби не допустити чужинців до використування природних богатств Румунії, лібералали, маючи більшість парляменту за собою, перевели так звану **націоналізацію або удержавленне** експльоатації підземних богатств Румунії як копальні вугля, марґанцевої руди, соли, а головно нафтові терени. А щоби ці удержавлені чи соціялізовані природні богатства держави не попали під управу парляменту, ліберали підпорядкували завідуванне ріжними галузями індустрії під так звані „Найвисші Ради", членами яких іменовано на довгі літа або й на ціле життє когось з родини Братяну або їх поплечників. Чистісько на большевицький взірець народне добро під блахманом удержавлення передано на ужиток і для наживи, і то зовсім безконтрольної, жмінці головачів партії. Так наприклад президентом такої „Найвисшої Ради", що має під своїм зарядом найбогатшу румунську індустрію, себто добуття нафти, є князь Барбу Штірбей, шваґер Братянів. Подібні „найвищі ради", зложені все з найблизших і найвірнійших поплечників Братянів, заряджують промислом вуглевим, металюрґічним, зелізницями і т. д.

Щоби завершити до решти своє неоспориме панованнє в державі, ліберали поклали свою загребущу руку й на династію й зробили з неї податливу ляльку для своїх забаганок. Так то згаданий вже пребогатий князь Штірбей від десяток літ має королеву Марію в своїй розпорядимости, що є публичною тайною в Румунії. Знов довголітний премієр Йоніка Братяну виріс разом з королем Фердинандом і є його найінтемніщим приятелем і дорадником і прямим чи обхідним способом дістає від нього згоду на всі свої політичні й особисті замисли. В Румунії і сусідних державах не є ніякою тайною, що теперішний румунський король безтямно запивається і що в підхміллю Братяну якраз дуже зручно й обильно визискує волю румунського суверена для своїх партійних чи фамілійних користий.

Ділом лібералів треба вважати і **абдикацію престолонаслідника Кароля.** Правда, він теж являється обтяженим гріхами своїх родичів, та це не стоялоб йому на перешкоді бути румунським престолонаслідником а опісля королем. Але він у своїй необрахованости поповнив в додатку до своїх инших промахів ще й ту необережність, що за щиро і за явно показував свої симпатії до партій, що стоять в опозиції до лібералів. І тим викликав в цих послідних оправдане побоювання, що ставши королем, — з уваги на старий вік і на наліг до чарки короля це може наступити кождої хвилі — він, силою своїх прав суверена одним почерком пера міг би відразу передати власть Націоналістам (з Семигороду) і селянській партії (з Бесарабії) і раз на все усунути родину Братянів і їхню партію від власти і значіння. Щоб заздалегідь запобігти грозячій катастрофі своєї партії, ліберали з таким небувалим поспіхом в такій преважній для держави справі, постаралися узаконнити абдикацію наслідника престола і установити регенційну раду, що складається з трох осіб, а то з другого Фердинандового сина, Миколи, з православного патріярха і предсідателя Касаційного Суду. Ці два послідні є певні приклонники лібералів. Так то ліберали правдою і кривдою забезпечили собі панування в державі на всі заставки.

(Конець буде).

УКРАЇНА В ЧУЖИХ КНИЖКАХ.

CHILDREN'S COLOUR BOOK OF LAND AND PEOPLES FOR EVERY HOME AND SCHOOL. No. 5.

Є се велика популярна праця, писана для дітий, про краї й народи світа. Появляється вона невеличкими зошитами в яких 70 сторін друку, прикрашеними прегарними фотографіями, котрих богато є відбитих кольорами. Має вона велику популярність, і то не лишень в Англії, де вона виходить, але й в Америці, де вже навіть і збираються видавати другу подібну працю.

Пятий зошит сеї праці приносить статтю про Чехословаччину під наголовком: Старі Народи Нової Держави. Стаття має 5 сторін кольорових фотографій та 27 сторін чорно-білих. Говорить вона про три народи, замешкуючі Чехословаччину: Чехів, Словаків і Українців, (стаття називає їх „Рутінз").

Головна частина статті, присвячена Чехії та Чехам, які автор, природно, вважає найбільше культурним народом Чехословаччини. Про угорську Україну пишеться:

Русь (Рутінія) се найбільше на схід висунений край Чехословаччини. Від полудня граничить з Угорщиною й Румунією, а з Польщею на північ і схід. Від сеї послідної відділена вона гірським хребтом Карпат. Як у Словаччині, так і тут, літа є горячійші, а зими острійші, як у других частях Чехословаччини. Букові й дубові ліси окружають величезні простори, а в них живуть медведі, вовки, дики, та найбільші олені Европи. Виногради вкривають узгіря богато гір, а коли виногради дозрівають, їх стережуть зоружені сторожі й собаки.

„Русь, се культурно найбільше відсталий край цілої републики, головно через те, що так богато землі мало перед війною в своїх руках кількох австрійських панів. Через те люди не мали великої охоти до тяжкої праці. В Слатині лежить одна з найбільших сільних копалень. Столицею краю є Ужгород, який тепер переміняється з невеличкого місточка з брудними вулицями в чисте місто з асфальтовими вулицями та чеськими склепами".

Росповівши про Чехів і Словаків, автор пише відтак про угорських Українців:

„Руснаки (Рутініенс) се мала галузка славянського народу, що займає Україну, частину колишньої російської імперії, захоплену Польщею Галичину та румунську Буковину. Вони є бідним і неосвіченим народом. Більшість з них є робітники. В дальше в горах положених околицях хати мають звичайно лишень одну комнату, і більшість тої комнати займає піч, на котрій часто спить сімя".

Далі стаття коротко подає заходи чеського уряду до піднесення культурного уровеня угорських Українців. Про політичні заходи уряду не пишеться нічого. Ціла стаття писана зі становища прихильного чеському урядови.

Статтю, о скільки вона відноситься до Українців, ілюструють фотографії, представляючі: угорського Українця й його жену, громадку жінок на ярмарку (сі дві ілюстрації подані в кольорах); українські дівчата бредуть через ріку; дві фотографії, відносячіся до тертя конопель; вівчарі на полонині; Руснаки купують у місті лакітки для дітий; громада хлопців під церквою в неділю; руснацька хата. Сі фотографії й становлять найважнійшу частину статті. Та вони відай зроблять на інтеліґентному чужинцеви, який буде їх оглядати, враження, що угорська Україна не дуже то надається як природна частина чесько-словацької републики.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ЯК ДОВГО БУДЕМО ЩЕ РУСНАКАМИ І РУТЕНЦЯМИ.

Перед кількома тижнями появилася статистика прибуваючих з Европи до Америки, яку видав Секретар Праці в Вашінґтоні. В тій статистиці подане між иншим і число приїзжих з Польщі. Переглядаючи її, впало мені сейчас в очи, що нема там ніякої згадки про Українців. Взагалі імя „Українець" невідоме тій урядовій американській статистиці.

По засягнених в тій справі інформаціях прийшов я до переконання, що вина в тім головно нас самих. Наші люде купують шіфкарти по таких бюрах, які не дбають про нашу справу, або й ворожі нашому народови. Такі аґенції записують наших людей як Рутенців, Руснаків, Росіян, або Поляків, а не як Українців. Тому якраз треба завдячувати ту обставину, що на „U. S. Government Slip" є вичислені всі можливі народности, а нема тільки української. Зате подані там такі народности як „Ruthenian", „Russian" і т. д. І чи це не встид для 40-міліонового українського народа і для пївміліонової української еміґрації?

Ведучи від літ Українське Інформаційне Бюро в Ню Йорку, мав я нагоду бачити тисячі виставлених корабельних карт, які виставлювали нашим людям ріжні шіфкартові аґенції, що майже з засади не подавали української національности, а таку, яка їм припадала до вподоби.

Такої справи ми не повинні собі легковажити. Коли другі в краю в обороні і для пошанівку українського імени кров свою проливають, ми повинні українське імя рівнож шанувати і допоминатися всюди належних йому прав.

Коли американська статистика не виказує відповідного числа Українців, то це рівнож наша вина. Та сама, якої допускаємося при шіфкартах, що не звертаємо уваги на те, щоби наша національність була правильно записана.

Тому вписуймо себе на шіфкартах як Українці та домагаймося, щоби нас вписувано рівнож як Українців. А тоді певно, як мене запевнили, побачимо в короткім часі на „U. S. Government Slip" між иншими національностями рівнож і українську.

Василь Загаєвич.

КОМІТЕТ СВЯТА.

Комітет святкування 25-літної річниці смерти бл. п. Йосифа Витошинського, основателя першої в краю читальні в Денисові і великого організатора селянських хорів і орхестри, взиває отсим всіх учеників Його школи співу, які розійшлися по цілій східній Галичині і тих Денисівців, що заходами Покійника пішли в середну школу, а тепер здебільша виїхали до Америки, щоби в доказ вдячности для свого ревного Учителя причинилися своїми датками до впорядкування Його могили і справлення великого портрету, який висіти-ме в салі Читальні.

Торжество відслонення портрету, получене зі святочним концертом улюблених о. Йосифом пісень, відбудеться 10. червня с. р. в день Господнього Вознесення. Жертви проситься слати на адресу:

Тома Головка, Денисів п. льоко.

Денисів в квітни 1926.

Федь Табака, Василь Дусановський, Іван Щебивлок, Марія Самиця, Тома Головка, Іваськів Петро, Стефан Мекитів, Стефан Мазепа, Іванна Блажкевичева, Йосиф Зимний.

Поль Бонкур.

Француський соціяліст і постійний делеґат Франції до Ліґи Народів відвідав Польщу. Сам факт відвідин не був би ще такий незвичайний, як би не те, що п. Бонкур уже після своїх відвідин заявив представникам закордонної преси про відвідини не тільки Вильна і Варшави, але й Східної Галичини. Пан Бонкур заявив більше, як це йому, вибачному політикови та представникові Франції годилося би. У Східній Галичині він зовсім не був і нічого тут не бачив. І вже ця одна обставина ослаблює всі ті його похвали та всі заяви, що він їх складав про ідилічні просто відносини в Польщі, тій „братній" для нього Польщі, до якої вибирався ряд літ і не міг вибратися. В Польщі, на місці переконався він про „подібність історії, народнього характеру і прямування обох народів (польського і француського!)", а навіть пересвідчився у „схожости національних хиб, які оба народи лучать ще більше!"

Ось так характеризував соціяліст Бонкур своє і своїх земляків посвячення з Поляками. Ясно, що в нього та призянь до посвяченого з Француззами польського народу була мабуть від уродження. Він її набув з молоком матері, вона була в його крові, а тому, не диво, що пан Бонкур дивився на Польщу засліпленими, запоморочеными, мабуть від надміру любовних почувань, очима. Француський, старий і поважний соціяліст виявив при нагоді всіх своїх виступів у Польщі таку надмірну дозу призяни, що подекуди забував про інтерес Франції, то не завагався поставити його в сутінок і позаду інтересів союзної, виідеалізованої Польщі.

Правда, що навіть старий Бонкур міг стати в часі своїх відвідин наївним, міг втратити всякий критицизм — до тої міри його окружали польські державні та инші чинники своєю печаливістю, до тої міри дбали і передбачували всі можливі й неможливі не то політичні, але чисто життєві його потреби. Він на кожному кроці обідав, або снідав, або перекушував. На кожному кроці чув як сиплються на його стару голову не то потоки, а ріки похвал, підхлібств, признань і найбільше вишуканих компліментів з медоточивих уст „посвоєного з Француззами навіть у хибах" польського „народу". Той „нарід" репрезентували гідно міністри, посли, воєводи, ґенерали і всі инші з тих найбільше посвячених. Серед таких вигод і почестей, що рівналися подекуди королівським, не міг Бонкур набрати ніяких инших вражінь, як ті, що в нього з уродження були. А він уявляв собі Польщу якимсь „обіцяним" краєм.

На всі привіти відповідав Бонкур тільки в самих суперлятивах і запевнив Польщу навіть про постійне місце в Раді Ліґи Націй. Не жалував епітетів і на адресу Німеччини, але зовсім протилежних до тих на адресу Польщі. А тому нічого дивного, що тепер деякі держави протестують проти надто вже „дипльоматичних" виразів на адресу їх політики і т. п.

Перш за все почув себе виведеним з рівноваги виступами Бонкура Чічерін. Він дав доручення Раковському, щоби заложив перед француським урядом протест проти промов Бонкура в Польщі. З окремаж проти його заяв про завдання польської армії. Вся німецька преса теж протестує завзято проти виступів Бонкура проти Німеччини на терені Польщі а зокрема Варшави.

Англійська газета „Westminster Gazette", обговорюючи подорож Бонкура до Польщі, його побут у Варшаві та аналізуючи виголошені ним промови, твердить, що все це робить Бонкур не без відома француського уряду. Він ясно та недвозначно заявив, що як делеґат Франції в Союзі Народів буде піддтримувати польські домагання за сталим місцем в Раді Ліґи. Газета домагається, щоби англійський уряд занявся тією справою, бо того роду пропаганди не можна поминути мовчанкою.

Отже подвиги Бонкура в Польщі викликали обурення не тільки в Німеччині, але й в СРСР. і в Англії. Поміг він Польщі, чи не поміг? Ще не поміг, але вже в деякій мірі пошкодив самій Франції. Чи в майбутньому направду зможе зреалізувати свої обіцянки, це дуже сумнівне й непевне.

На всякий випадок останній побут Бонкура в Польщі та ті засоби спостерігання, що ними він послугувався, не приносять чести Бонкурові, а тим більше Польщі. Зокрема його заяви про те, що відвідав Східну Галичину, подобають на маячення (кажуть, що він не дудиться!), або на нездоровий ще стан похміля, вивезеного з Польщі з наведених вище причин. („Діло").

— Ласкава пані, я прошу о руку вашої дочки.
— Дуже гарно. Але ми не багаті.
— Нiщо не шкодить, ласкава пані.
— Але я не можу дати моїй дочці ні цента віна.
— Ніщо не шкодить, ласкава пані, я таки прошу о її руку.
— Прикро мені, але я не можу віддати моєї дочки за фантаста.

Добра рада.

На залізничому двірці висів із вагона подорожний та наймив собі авто. Авто мчиться що сили людними вулицями. Гість нахилився з переляку до шофера й питається:

— А чи то не є небезпечно так гнати такими рухливими й крутими вулицями?

Шофер відповідає усміхаючись: „Зробіть так як я. Коли бачите якесь небезпечне місце, примкніть очи".

Чоколяда.

— Я маю табличку чоколяди, — каже маленький Івась до Марійки.
— Я також, — каже Марійка й показує чоколядове тісточко.
— Але я можу зїсти мою чоколяду щойно після їдження.
— Я також, — відповіла Марійка і поклала тісточко на бік. Івасеви прийшла добра гадка до голови.
— Заміняймося!
— Дуже добре.

І Марійка зїла кусник Івасевої чоколяди, а Івась кусник Марійчиного тісточка. Потім уже могли їсти свої.

ПУБЛИЧНЕ ПОВІДОМЛЕННЄ

ПОЧАВШИ ВІД ПОНЕДІЛКА, 24-ГО МАЯ 1926 Р. ПОПІЛ І СМІТТЯ БУДЕСЬ ЗБИРАТИ О ГОДИНІ 4. РАНО, ВМІСТО О ГОДИНІ 7. РАНО.

ТИЖДЕНЬ ЧИЩЕННЯ (CLEAN UP WEEK) Є ВІД МАЯ 24-ГО ДО 29-ГО С. Р.

MICHAEL I. FAGEN,
Директор Департаменту Улиць і Публичних Уліпшень.
112,18

В. Будзиновський,
свобідно за Ґерстенером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(22)

— Вибачайте, пане раднику що не скидаю чака, але я в службі.

— В моїй кімнаті, мій гість в службі? — радник спитав здивований. — Сідайте і розкажуйте.

— Вибачайте пане раднику за нескромне питання, але я в службі. Ваша дівчина вже відїшла? Вже не верне?

— Яка дівчина? Ще й моя! — радник аж сів, питаючи.

— А ся, що тут ночувала, — жандарм відповів, показуючи на порожнє ліжко.

— Тут ночувала? Тут не ночувала ніяка дівчина. Ще й зі мною!

— Коли ж бо на сім ліжку хтось спав, — жандарм замітив, приступаючи до ліжка і показуючи на помяту і порозкидану постіль.

— Та спав, але не дівчина. Спав якийсь доктор фільозофії, поет і маляр, радник пояснив, тримаючи своє серце до своїм чолі.

— Той паталитий? — жандарм спитав недовірчиво.

— Той, той, Бог би його побив! Через него я всную аж над раном.

— То ваша дівчина була тут тільки до вечера? Смерком ви її випустили? Не казали, куди йде?

— Про яку дівчину ви верзете? Ще й мою! Я тут не мав ніякої дівчини. Я не з таких!

— Ви на двірці були з дівчиною, тою вашою сестрінкою, — жандарм сказав, при слові „сестрінка" іронічно кліпаючи очима. — Я сам замовив для вас і для неї кімнату з двома ліжками.

Радник витріщив очі і хвилю якось чудно та тривожно позирав на жандарма. Став глибоко дихати, щоби втихомирити серце, котре забилося так, що троха грудий не розперло.

— Ви до тої дівчини маєте діло? Ви знаєте її?

— Та до неї. До неї і... і... до вас, пане раднику, тільки не знаю, з якого зачати кінця, — жандарм відповів, чіхаючися в потилицю.

— Ви вже зачали. Тягніть далі. Якеж то діло може бути... до неї... і одночасно до мене? Що я з нею можу мати спільного?

Радникови прийшло на думку, що може хтось бачив, як вони обоє стояли на дорозі перед стацією, цілувалися і як він її пригортав до себе. То міг бути якийсь великий мораліст, отже зробив донос до жандармерії. Се бувби переступство публичної необичайности з параграфу 516 карного закона, каране строгим арештом від осми дів до шести місяців.

— Ваша сестрінка...

— Що ви мені цьвіркаєте якоюсь моєю сестрінкою! — радник перебив. — Не маю жадної сестрінки. З роду не мав, бо й сестри не мав. Я й братів не мав, отже й братаниці не маю.

Радник замовк, бо аж тепер подумав собі, що як причиною інтервенції жандарма справді ті солодкі, але безталанні цілунки, то саме сестрінка висвободила би його від того триклятого параграфу 516-ого. Чейже сестрінку вільно поцілувати й на дорозі... хочби й в церкві!

— Я відразу, пане раднику, погадав собі, що ви на дорогу взяли собі якусь дівчину, щоби веселійше було. Я-ж знав, що ви не маєте сестрінок. Хоч не сестрінка, подумав собі, то всеж таки не та, яку мені телеграфічно приказали арештувати.

— Арештувати?! — радник крикнув, вискочивши з ліжка обома ногами. — Арештувати? За що? Може за яку крадїж?

— Та за крадїж. Чверть години перед приїздом поїзду прийшла до мене депеша від сусідної жандармської станиці, що Софія Ланчинська, висока й гарна бльондинка обікрала Даміяна Боришкевича і втікла. До всіх стацій в сторону Львова післано телеграфічний приказ, щоби, як вона появиться, придержати її аж до приїзду Боришкевича.

— Обікрала! — радник зітхнув, але так тихо, що жандарм не дочув сего і дукав: — Я цілував злодійку! Мене цілувала злодійка. Так солодко. Ще й у сні не дала мені спокою!

— Коли поїзд надїхав, — жандарм тягнув далі, — я справді побачив таку: високу, гарну бльондинку. В руці мала шкіряну торбину. Як вкрала гроші, або золото, то в ту торбину міг влїзтися великий маєток. Я приступив до неї і зажадав, щоби вилеґітимувалася. Вона вилеґітимувалася вами, пане раднику, сказала мені, що ви її вуйко. Коли вона ще пішла до вас на перон і коли я побачив, що ви й вона справді одного товариства, то мені на думку не могло прийти, що ваша товаришка є тою злодійкою. Я ще для вас і для неї замовив нічліг в сім готелі. Аж в ночі прийшла друга депеша... Не знаю, як вам сказати... Бо то прикра справа.

— Справді прикра, — радник потвердив. — Не тільки для вас, але й для мене. Коби ви знали, як я здуривcя! Але не скажу, бо соромно.

— Отже, бачите, пане раднику. Прикра для вас, прикра й для мене. Для мене подвійно прикра. Раз тому, бо мою дістати кару за те, що пташину випустив з руки... Друге... бо я вас знаю, отже не сумніваюся, що то якесь непорозуміння. Але ви, пане раднику, не журітєся, бо неоправданість підзору скоро виявиться.

— Я гадаю, що вона не злодійка. Така гарна, такі щирі очи...

— Я не про неї говорю. Що вона добрий, вирафінований злодій, я вже не сумніваюся. Я говорю про вас, що підзор неоправданий, та скоро виясниться. Впрочім, ваше щастя, що ви судія. Як не буде можна інакше, то цілу справу затушують, щоби не компромітувати судівництва. І злодійка добре на тім вийде, бо щоби не компромітувати суду, себто вас, взагалі цілу справу кинуть до коша. Хиба тільки що від неї відберуть те, що вкрала.

— Що ви верзете?! Що плетете якесь таке неясне? Не заходіть до мети манівцями, а говоріть ясно!

— Я гадаю, що мої слова були досить ясні.

— Як вони ясні, то хиба я її спільник?

— Та... та... В ночи від мого товариша, себто від тої станиці я дістав депешу, що та дівчина має спільника. Що він увів її, їхав з нею до Городка і в Городку обоє вискочили з поїзду. Я дістав приказ арештувати Софію Ланчинську і її спільника радника Романа Макогонського. Ви, пане раднику, не повірите, які нераз гіркі ті мої обовязки. Я бувби скорше смерти сподівався, як такого приказу.

(Дальше буде).

САМОСУД.

У Варшаві вівся процес против бувшого міністра скарбу і президента Польської Каси Ощадности Губерта Лінде та його двох спільників. Обжаловувано їх за надужиття в П. К. О. Розправа вже кінчилася. В суботу промовляв прокуратор, оборонці і кінцеву оборонну промову виголосив Лінде. Присуд мав бути оголошений в неділю. Лінде не сидів у вязниці, але в дома під надзором. По закінченню розправи Лінде поїхав автом до дому. На розі вулиці, при якій находиться мешкання Ліндого, коли той вийшов зі самоходу, приступив до нього військовий сержант Вацлаф Цьмельовскі з витягненим револьвером і впакував Ліндому в голову чотири кулі. В пять мінут потім Лінде помер.

Літом минулого року двох польських старшин, Багінського і Вечоркевіча — комуністів — засуджених на кару смерти, вимінювано у большевиків за двох Поляків. Перед самою большевицькою границею поліціянт Мурашко витягнув револьвер і обох положив трупом. Мурашка засудив суд на два роки тюрми, по рокови за кожду душу.

Цьмельовскі пішов слідами Мурашка. Заявив, що убив Ліндого з ідейних причин, бо вважає, що від таких шкідників, як Лінде гине Польща. Цьмельовскі здається Пілсудчик. Лінде був довіреним чоловіком правиці.

Очевидно, що тут мається до діла з політичним актом. Цьмельовскі леди, чи ділав сам.

Польщу стараються ратувати при помочі самосудів.

Чи то вратує її?...

Злодійство надто в Польщі поширене, щоби його міг хто-небудь викорінити.

Польща входить в небезпечний період істновання.

На переслуханню заявив Цьмельовскі, що він із власної спонуки убив Ліндого, і що в тій справі він не стоян з ніким у ніякому звязку і ніхто його до цього не намовляв. Всяких дальших зізнань відмовив, кажучи, що він поденервований і буде говорити щойно, як спічне.

Покищо не рішено, перед яким судом стане Цьмельовскі. Дуже можливо, що перед доразовим.

Присуду на Ліндого, що мав бути проголошений в понеділок, суд вже не видасть, а обмежиться тільки до оречення про його вчинок по думці правних приписів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЖАРТИ.

Дурнота.

Дядько прийшов з жінкою до міста і бачить як поливають улиці.

— Дивно, стара, яка то дурнота: поливає камінь і думає, що на ньому щось виросте!

Щойно тепер.

На святах відбувалась в одному знатному домі гучна забава, на яку господарі замовили музику. Після вечері почались традиційні товариські забави, а потім мали бути танці. Попрятано скоренько хідники та килими, порозсувано фотелі й столики і все буде готове. — Пари трівожно дожидали. Та з другої кімнати чути було заєдно побренькування струн і музиканти вічно строїли інструменти... Всі були виведені з рівноваги. Найбільше господиня дому. Вона вбігає до другої кімнати.

— Чи ви, панове, подуріли? Тому два місяці я замовила музику і дала завдаток, а ви щойно тепер строїте інструменти!

Бачив.

Учитель до ученика: Скажи мені якесь речення.

Ученик: Ліхтарня піддержує пяного.

Учитель: А хто тобі сказав?

Ученик: Я бачив...

Учитель: Кого?

Ученик: Пана професора...

Оправдання.

Поліціянт (до якогось добродія): Добродію! пса треба держати на ремінці!

— Це не мій пес...

— То мене нічого не обходить! він іде за вами!

— Це не є ще доказ. Ви також ідете за мною!

Мусить відмовити.

— Чи ви оженитесь зі мною, коли я не буду мати грошей?

— Так.

— То я мушу вам відмовити. За такого непрактичного чоловіка не можу вийти заміж.

Мисливий.

Жінка до мужа, який вибирається на лови.

— Деж в таку непогоду! Видишь які громи!

— Нічого, може якраз грім забив якого заяця.

З політики.

— Перед війною ходив швець без черевиків, а політик без штанів. Тепер кождий швець у нас політик

— і... ходить без черевиків і без штанів.

— Ви мали процес з своїм братом за віллю — хтож виграв віллю?

— Адвокат.

УДОВИНЕ ГОРЕ.

Зажурилась, запечалилась тяжко молода вдова... Бо й як же їй сіромі не журитись, у тяжкому горі не печалитись?.. Як завзялись воріженьки — злі сусідоньки та й напосілись життя їй вкорочати, її, бідну вдову, зі світу зганяти. Ой скільки-ж, скількиж вона від них натерпілась!... Скільки горя та й обраам набралася, а ще вони, воріженьки, злі сусідоньки не уймаються, на згубу вдовину намагаються. Найтяще горе, найтяще лихо вони їй вготовляють — її рідних діток покинути бідну матір намовляють. Ой тяжка доля бідної удови з маленькими дітьми, та ще тяжча вона вдови-сироти. Бо на діток споглядаючи, до лона материнського їх пригортаючи, бідна удова слізоньки втирає, лихо забуває, бо надію ще має! Тож її робітники та захистники підростають, вони їй надіеньку скріпляють. Вони-ж її, свою матір, кохатимуть, від воріженьків захищатимуть. І вдова надію має, як діток до лона пригортає!

Та яка-ж доленька, які гаразди вдову чекають, як її рідні діти покидають? Від кого потіхи дожидатиме, від кого захисту виглядатиме?.. Ой на камені зерну не зійти — ой, тяжка доля удови сироти!!! Бо злі люде сирітською кривдою багатіють, сирітською крівавицею та слізми гладіють... Бо злі люди сирітську хату присвоюють!... Бо злі люде сумління не знають, над сиротою жалю не мають. Вони сирітської згуби бажають, на сирітське добро хижо зазіхають. Коби їм лише діток удовиних намовити, щоб матір покинули, у далекі світи, полинули (гадають вороги: може-б там і погинули). От вони дітям нерозумним золоті гори обіцяють, чужі краї вихваляють, іти туди намовляють, а самі — на удовину хату та ниву поглядають. Діти-ж нерозумні воріженькам вірн доймають: готові у ті краї линути і матір покинути!!!

Та й зажурилась, запечалилась тяжко бідна вдова... Що Бог милосердя не має, злі люде сумління і жалю не знають, що діти вдовині розуму не мають — у чужих краях щастя шукають, а рідну хату й бідну матір на потаду ворогам покидають.

Т. П. Вінницький.

Наяди.

Наполеон хотів прикрасити площу Людвика XV. фонтаною, тому зажадав від свого архітекта, щоби предложив плян і модель керниці. Предложили йому памятник, на якій складали чотири Наяди, котрим з грудий трискала вода. Цісареви не сподобався модель, відав його архітектови зі заміткою: „Заберіть собі ці мамки, Наяди були дівчата!"

Мати: Стидайся Івасю, битися з твоїм маленьким приятелем. Я ніколи не сподівалася би, що він буде битися з тобі. В нього таке гарне личко.

Івась: Тепер уже не гарне, мамо!

Прогибіція.

В зимі ще досить далеко від невеличкої залізничої стації зіпсувалася машина залізничого поїзду. Подорожні повиходили з вагонів і йдуть снігом пішки до стації. Нараз зявився між подорожніми чоловік із великим кошем.

— Лише одного доляра за фляшку кави! — підморгує він значучо до подорожніх.

Подорожні підморгування це зрозуміли по свому й вмить розкупили всі фляшки. Чоловік із порожним кошем зараз зник. Колиж подорожні розкоркували фляшки, переконалися, що продавець дійсно говорив правду — в фляшках була зимна кава.